

وصیت نامه «کامل و قابل اجرا» چه شرایطی دارد؟

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد...

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «تنظیم وصیتنامه» را بررسی کنیم.

سندی را که حاوی وصیت باشد وصیت نامه گویند. وصیت نامه یک نوع امتیاز محسوب می شود که ما به کمک آن می توانیم برای اموالمان بعد از مرگ تصمیم بگیریم. البته وصیت فقط شامل اموال نمی شود و علاوه بر نقل و انتقال اموال، می توان در مورد مسائل دیگر نیز وصیت کرد. از جمله آنکه انجام بعضی امور و تعهدات را در صورت قبول، برعهده دیگری گذاشت.

هرکس برای حصول اطمینان از اجرا شدن وصیت نامه اش باید تمام ضوابط و تشریفات قانونی و شرعی وصیت نامه را رعایت کند. تنظیم یک وصیت نامه صحیح باعث کاهش اختلافات خانوادگی و رجوع به دادگاه می شود و علاوه بر این از آخرین اراده زنده شخص وصیت کننده نیز آگاه می شویم. بنابراین همه انسانها برای تصمیم گیری درباره حقوق و اموال خود پس از مرگ، باید با قوانین نوشتن صحیح وصیت نامه آشنایی داشته باشند. هدف ما هم در این مقاله آشنایی شما با نحوه نوشتن وصیت نامه است.

یکی از امتیازات تنظیم وصیت نامه این است که تا زمان حیات خود می توانیم آن را تجدید و اصلاح کنیم. نوشتن وصیت نامه به سه طریق انجام می گیرد که هر کدام از لحاظ تشریفات تنظیم، قدرت اثبات و اعتبار با دیگری متمایز است. و هر وصیتی به غیر از سه روشی که در ادامه بیان می کنیم، تنظیم شود اعتبار قانونی نخواهد داشت.

طبق قوانین ایران وصیت الزاماً باید به صورت کتبی باشد و وصیت شفاهی قابلیت استناد قانونی در دادگاه را ندارد. اگر چه ممکن است شخصی شفاها وصیت کند و وراثت هم به وصیت او عمل کنند اما اگر بین آنها اختلافی پیش بیاید برای اثباتش در دادگاه با مشکل روبه رو می شوند.

انواع وصیت نامه

وصیت نامه بر ۳ نوع است:

- وصیت نامه خودنوشت؛
- وصیت نامه سری؛
- وصیت نامه رسمی.

الف. وصیت نامه خودنوشت

در وصیت خودنوشت، وصیت کننده باید تمام متن وصیت را به خط خود نوشته باشد تا در دادگاه اعتبار قانونی داشته باشد. به همین دلیل شخص بی سواد یا شخصی که به سبب فقدان بینایی، توانایی نوشتن ندارد نمی تواند وصیت خودنوشت تنظیم کند. و در نگارش چنین وصیت نامه ای امکان وکالت دادن به شخص دیگری وجود ندارد. وصیت کننده حتماً باید تاریخ روز، ماه و سال را به خط خود در وصیت نامه درج کند تا چنانچه وصیت نامه های متعددی از او موجود بود، آخرین نسخه وصیت نامه مشخص باشد زیرا آخرین اراده و فقط آخرین وصیت نامه وصیت کننده دارای اعتبار است.

اگر وصیت‌کننده در حضور مأمور وصیت‌نامه‌ی زwnj& می‌خویش را امضا کند در صورت لزوم می‌تواند زwnj& به‌عنوان یک سند رسمی تلقی شود و ارزش آن را داشته باشد.

ب. وصیت‌نامه‌ی زwnj& ; نام‌نامه‌ی زwnj& سری

وصیت‌نامه‌ی زwnj& سری برخلاف وصیت‌خودنوشت به خط هرکسی می‌تواند باشد اما در نهایت حتما باید به امضای شخص وصیت‌کننده برسد و طبق قانون باید به اداره‌ی زwnj& ی ثبت محل اقامت وصیت‌کننده یا در مکانی که آیین‌نامه‌ی زwnj& ی وزارت دادگستری تعیین می‌کند به امانت سپرده شود.

طبق قوانین امور حسبی، شخص بی‌سواد نمی‌تواند وصیت‌نامه‌ی زwnj& ی سری تنظیم کند.

ج. وصیت‌نامه‌ی زwnj& ; نام‌نامه‌ی زwnj& رسمی

نوشتن وصیت‌نامه‌ی زwnj& رسمی به مانند دیگر اسنادی است که در دفاتر اسناد رسمی تنظیم می‌شوند و حتی افرادی که توانایی خواندن و نوشتن ندارند نیز می‌توانند از این نوع وصیت‌نامه استفاده کنند.

به دلیل ثبت وصیت‌نامه‌ی زwnj& رسمی در دفاتر اسناد رسمی، نگرانی‌های ناشی از مفقود شدن یا از بین بردن وصیت‌نامه از میان می‌رود.

وصیت شفاهی

یکی از تشریفات تنظیم وصیت‌نامه کتبی بودن آن است اما در موارد اضطراری مثل جنگ و زلزله که نمی‌توان تشریفات نوشتن وصیت‌نامه را رعایت کرد، شخص می‌تواند در حضور دو شاهد به‌طور شفاهی وصیت کند و یکی از شاهدان باید مفاد وصیت را با تاریخ روز و ماه و سال تنظیم کند و به حضور حضا برساند. اما اگر وصیت‌کننده تا زمان عادی شدن شرایط محیط در قید حیات باشد، باید وصیت‌نامه‌ی زwnj& ی خویش را با تشریفات صحیح قانونی تنظیم کند.

نحوه نوشتن وصیت‌نامه

وصیت کردن برای موضوعاتی مثل مواد مخدر باطل است زیرا چیزی که وصیت می‌شود بایستی منفعت عقلایی و ارزش مادی داشته باشد و غیرمشروع نباشد مثل وصیت کردن یک قطعه زمین. وصیت کردن برای مشروبات الکلی نیز به دلیل غیر مشروع بودن زwnj& شان باطل است.

آنچه وصیت می‌شود باید قابلیت نقل و انتقال و معامله داشته باشد، طبق این قاعده نمی‌توان اموال عمومی و موقوف را مورد وصیت قرار داد.

وصیت‌کننده نمی‌تواند مال دیگری را حتی اگر با اجازه‌ی زwnj& ی آن شخص باشد، موضوع وصیت قرار بدهد زیرا وصیت‌کننده باید مالک آن چیزی باشد که وصیت می‌کند.

مالی را که در آینده به وجود می‌آید نمی‌توان وصیت نمود مثلا میوه‌ی درختی را که بعدا ثمره می‌دهد را می‌توان وصیت کرد.

وصیت‌کننده باید دارای کمال (عقل و بلوغ) باشد و از روی اختیار وصیت کند. وصیت شخص مکره صحیح نیست.

در تنظیم وصیت‌نامه شخص باید بداند که بعضی از واجبات را مانند حج واجب شده و بدهکاری حقوقی همچون خمس و زکات و مطالب، که ادا کردن آنها واجب است باید از اصل مال پرداخت شود.

وصیت‌کننده نمی‌تواند وراثت را از همه‌ی زwnj& ی ارث محروم کند؛ شخص وصیت‌کننده نمی‌تواند تمام اموال خود را به یک نفر ببخشد یا یک یا چند نفر از وراثت خود را از ارث محروم کند و اگر چنین کاری انجام دهد وصیت‌نامه‌ی وی فقط تا ثلث اموالش صحیح و نافذ است. در صورت وصیت کل اموال، اگر دیگر وراثت با وصیت‌نامه

مخالفت کنند، مفاد وصیت نامه نسبت به دو سوم دیگر صحیح نیست. طبق این اساس هر شخص تا یک سوم اموال خویش را به هر نحوی که بخواهد می‌تواند وصیت کند و پس از فوت شخص، دو سوم دیگر اموال طبق قانون ارث، میان ورثه تقسیم می‌شود.

نکته‌ی مهم در این قسمت این است که ابتدا بدهی شخص وصیت کننده باید تسویه شود و سپس باقی اموال بین ورثه تقسیم می‌شود.

وصیت تملیکی

گاهی شخصی مال یا منفعتی از مال خویش را در وصیت نامه‌ی خود برای دیگری وصیت می‌کند، که به این نوع وصیت تملیکی می‌گویند. طبق این نوع وصیت نامه، اموال شخص متوفی پس از فوتش، به تملک دیگری در می‌آید.

وصیت عهدی

گاهی شخص وصیت کننده از شخصی می‌خواهد تا عملی را برایش انجام دهد مثلا وصیت می‌کند که بعد از مرگش بعضی از اموالش را وقف کند یا بدهی‌های وی را پرداخت کند این نوع وصیت در اصطلاح حقوق وصیت عهدی خوانده می‌شود.

کسی که مجری انجام وصیت قرار می‌گیرد در زمان زنده بودن وصیت کننده می‌تواند با این وصیت مخالفت کند و نپذیرد اما پس از مرگ وی، مجری باید به انجام آنچه که موضوع وصیت متوفی بوده عمل کند.